

Д. А. Постна

здоб. II курсу економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова

Науковий керівник: д.ю.н., проф., Заслужений юрист України

О. В. Прішкіна

РОЛЬ І МІСЦЕ МІСЬКОГО ГОЛОВИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Місцеве самоврядування є одним з елементів реалізації принципу народовладдя у державі. Саме самоврядування як і будь-яке утворення потребує чіткої внутрішньої організації, що, зокрема, забезпечується завдяки посаді міського голови. Посилення процесів децентралізації у державі зумовлює посилення уваги до місцевого самоврядування в цілому і міського голови, зокрема.

Ч.1 ст.12 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає міського голову як «головну посадову особу територіальної громади міста» [1]. Він фактично координує діяльність усіх інших органів місцевого самоврядування, та виступає їхнім представником у

відносинах з державними органами або іншими організаціями. Також міський голова очолює виконавчий комітет міської ради.

Вищезгаданий закон окреслює перелік повноважень міського голови, які можна розділити на наступні види: організаційно-розпорядчі (спрямовані на організацію діяльності органів місцевого самоврядування: головування на пленарних засіданнях міських рад, формування порядку денного сесії тощо); кадрові (призначення і звільнення керівників підприємств та установ комунальної власності, внесення пропозицій щодо складу виконавчого комітету тощо); представницькі (надають міському голові статусу представника територіальної громади, міської ради чи виконавчого комітету); правозабезпечувальні (спрямовані на забезпечення прав громадян та реалізацію їхніх потреб: особистий прийом громадян, забезпечення виконання рішень місцевих референдумів тощо); контрольні (контроль за діяльністю рад і виконавчих комітетів міста, в які входить право зупиняти їхні рішення у випадку обґрунтованих зауважень, а також подавати до суду щодо визнання їхніх актів незаконними тощо). П. М. Любченко виділяє додаткову підгрупу – «делеговані повноваження», до якої включає дотримання законів України і Конституції, а також виконання актів виконавчих органів влади і Президента України [2].

Також деякі вчені визначають інституційно-організаційні повноваження, до яких відносять забезпечення підготовки і розгляду радою проектів соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування, місцевого бюджету та звіту про його виконання, та повноваження щодо

розпорядження бюджетних коштів за призначенням радою [3, с.210-214].

В межах своїх повноважень міський голова видає спеціальні владні акти – розпорядження, що стосуються самої міської ради, та носять адміністративно-розпорядчий або адміністративно-господарський характер [1].

Виходячи з повноважень міського голови можна говорити про його стрижневу роль для усього міського самоврядування в межах відповідного міста. Тому існує необхідність подальшого опрацювання цього інституту муніципального права, а також вирішення проблем, що наявні сьогодні.

Зокрема, варто вказати на недостатнє законодавче окреслення статусу міського голови. Як вже зазначалося, ЗУ «Про місцеве самоврядування» визначає міського голову як найвищу посадову особу відповідної територіальної громади, а також як начальника виконавчого комітету міської ради. Втім, окреслені законом повноваження наближають міського голову до голови міської ради. Отже, потрібне чітке окреслення співвідношення міської ради та міського голови.

Також доречним було б видання окремого закону, присвяченого міському голові, його повноваженням та гарантіями, з детальною регламентацією його діяльності. Це б остаточно закріпило його статус, і конкретизувало б його місце і роль у системі місцевого самоврядування. Доцільним було б детальніше розкрити у цьому законі відповідальність міського голови перед територіального

громадою та окреслити механізми попередження зловживання міським головою повноваженнями [4].

Також видається потрібним підвищення критеріїв до кандидатів на посаду міського голови через підвищення ролі місцевого самоврядування і міського голови зокрема.

Ст. ст. 6-7 Виборчого кодексу України та ст.70 Конституції України окреслюють вимоги до кандидата на посаду міського голови: це має бути дієздатний громадянин України, що досяг 18 років та не має судимості «за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину», крім випадків, коли ця судимість погашена або знята в установленому законом порядку [5; 6]. У науковій спільноті існує позиція щодо необхідності підвищення мінімального віку кандидата, закріплення наявності вищої освіти та досвіду управлінської діяльності у перелік вимог до кандидата. На нашу думку, доцільним було б створення спеціальної програми обов'язкового професійного навчання обраного міського голови, що дозволило б йому набути необхідних знань з урахуванням безпосередньої специфіки діяльності.

Також вважаємо доречною пропозицію обмеження кількості строків перебування міського голови на посаді. У ч.3 ст.103 Конституції України закріплюється, що Президентом України не може бути обрана одна й та сама особа більше ніж два строки поспіль [6]. Це попереджує можливу узурпацію влади, і забезпечує ефективніший розвиток держави. Запровадження аналогічної умови для посади міського голови зможе попередити захоплення влади у

місті однією особою та стане одним з факторів недопущення утворення «держави в державі».

Цікавою є думка Ю. П. Максименка, який пропонує урівноважити повноваження міського голови та міських рад шляхом збільшення ролі і самостійності депутатів та секретаря ради, або ж передати частину повноважень міського голови виконавчому комітету міської ради. Наявні повноваження міського голови концентрують в руках однієї особи також функції інших органів місцевого самоврядування, що фактично йому підпорядковані. Це надає міському голові можливість впливу на всю систему місцевого самоврядування у місті, що створює загрозу зловживання [2].

Отже, можна стверджувати, що посада міського голови є обов'язковою у системі місцевого самоврядування, і відіграє одну з ключових ролей у побудові сучасної правової держави. Місцеве самоврядування, як і інститут міського голови є запорукою реалізації конституційних принципів демократизму, верховенства права та народовладдя. Тому важливим для України є подальше вивчення ролі міського голови, розробка наукових концепцій удосконалення цього інституту для подальшої модернізації законодавства у цій сфері.

Список використаної літератури

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997р. №280/97-ВР. Дата оновлення: 03.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Максименко Ю.П. Статус і повноваження сільських, селищних, міських голів у системі місцевого самоврядування України. *Часопис Київського університету права*. 2020. №4. С. 144-150.

3. Муніципальне Право України : підруч. / М. О. Баймуратов, Ю. Ю. Бальций, О. В. Батанов та ін.; за ред. В. Ф. Погорілко. Київ : Правова єдність, 2009. 714 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk745766.pdf> .

4. Прієшкіна О. В. Конституційно-правовий статус міського голови в Україні. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Правознавство*. 2019. Т.24. №1(34). С. 7-14. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/24946/1/7-15.pdf>

5. Виборчий кодекс України : Закон України від 19.12.2019. № 396-IX. Дата оновлення: 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> .

6. Конституція України від 28.06.1996р. : станом на 01.01.2020 р. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.